

CUPRINS

1. INTRODUCERE ÎN SOCIOLOGIA ECONOMICĂ

1.1. Concepte de bază în sociologia economică	7
1.2. Activitatea economico-socială și sociologia economică	9
1.3. Societatea și economia contemporană în perspectiva globalizării.....	12

2. RELAȚIA SOCIOLOGIEI ECONOMICE CU ȘTIINȚELE SOCIOUMANE ȘI SOCIETATEA CIVILĂ

2.1. Relația cu economia politică, sistemul științelor economice și sociologia	23
2.2. Relația cu psihologia și cu alte discipline socioumane (etica, morala, religia, antropologia)	24
2.3. Sociologia economică și societatea civilă	26

3. REPERE ALE SOCIOLOGIEI ECONOMICE

3.1. Teorii și doctrine din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea	45
3.2. Teorii și doctrine din secolul al XIX-lea	49
3.3. Teorii și doctrine din secolul al XX-lea	58

4. CONCEPȚII DESPRE OM ȘI SOCIETATE

4.1. Tipologia umană – determinări și caracteristici	64
4.2. Structura psihologică a omului	65
4.3. Condiționarea economică și socială a omului	71

5. COMPORTAMENTUL ECONOMIC

5.1. Concepte și teorii explicative	84
5.2. Factori de influențare	89
5.3. Modele și metode de măsurare	92

6. RELAȚIILE ECONOMICE CA RELAȚII INTERUMANE

6.1. Comunicarea interumană – concept și forme de manifestare	100
6.2. Comunicarea ca liant al acțiunilor umane	106
6.3. Teorii ale comunicării economice și metode de studiere a acesteia	110

7. SISTEMUL ECONOMIC-SOCIAL

7.1. Rolul individului în economie și societate	118
7.2. Tipologia sistemelor economice și sociale	123
7.3. Economia și societatea românească în tranziție	141

ANEXE

<i>SUBIECTE, TESTE ȘI RĂSPUNSURI PENTRU EVALUAREA CUNOȘȚINȚELOR DE SOCIOLOGIE ECONOMICĂ</i>	147
<i>BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ</i>	173

© Editura Fundației *România de Mâine*, 2008

Editură acreditată de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului
prin Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DOBRESCU, EMILIAN M.

Sociologie economică / Emilian M. Dobrescu. Ed. a 3-a –
București, Editura Fundației *România de Mâine*, 2008

ISBN 978-973-163-188-2

316.334.2

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă și prin orice
mijloace tehnice, este strict interzisă și se pedepsește conform legii.

*Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului revine exclusiv
autorului/autorilor*

Tehnoredactor: Marcela OLARU

Coperta: Cornelia PRODAN

Bun de tipar: 1.04.2008; Coli tipar: 11

Format: 16/61×86

Editura Fundației *România de Mâine*
Bulevardul Timișoara nr.58, București, Sector 6
Tel./Fax: 021/444.20.91; www.spiruharet.ro
e-mail: contact@edituraromaniademaine.ro

TESTE DE EVALUAREA

1. Economia și sociologia – științe socio-umane importante;
2. Statutul și determinările sociologiei economice;
3. Aplicațiile teoriilor și doctrinelor sociologiei economice;
4. Raportul om-economie-societate;
5. Comportamentul consumatorului – influențare și modelare;
6. Comunicarea ca liant al acțiunilor umane;
7. Economia și societatea românească în tranziție;
8. Rolul individului în economie și societate;
9. Tipologia sistemelor economice și sociale;
10. Tipologia umană în economie-determinări și caracteristici;
11. Condiționarea economică și socială a omului;
12. Societatea și economia contemporană în perspectiva globalizării.

30 de subiecte pentru SOCIOLOGIE ECONOMICĂ

1. Ce este sociologia economică ?
2. Care sunt condițiile necesare pentru ca o disciplină să fie considerată științifică ?
3. Definiți faptul social.
4. Prezentați în ce constă piramida trebuințelor lui A. Maslow.
5. Care sunt ramurile sociologiei economice ?
6. Care sunt nivelurile pe care se desfășoară relațiile dintre economie și societate ?
7. Cum pot fi clasificate sistemele teoretice din sociologia economică ?
8. Ce lucrare a fost tipărită în 1895 ?
9. În ce an a fost tipărită prima lucrare de psihologie economică ?
10. Cum definea prof. Pierre Louis Reynaud psihologia economică ?
11. Definiți succint etnologia.
12. Ce este știința economică ?
13. Ce este mercantilismul ?
14. Ce cunoașteți despre liberali ?

15. Care sunt cele trei clase ale societății prezentate de David Ricardo?

16. Cine au fost cei mai cunoscuți socialiști utopici ?

17. În ce constă teoria forțelor productive ale națiunii ?

18. Care sunt cele trei mari cicluri capitaliste ?

19. Care au fost principalele lucrări ale lui J. M. Keynes ?

20. În ce constă teoria statului de drept ?

21. Enumerați sectoarele economice și sociale.

22. Ce cuprinde un sector economic și social ?

23. Ce înțelegeți prin comunicare ?

24. Alegeți elementele esențiale ale teoriei matricei psihosociale.

25. Ce reprezintă consumul ?

26. Ce este darwinismul social ?

27. Care sunt factorii sociali principali de influențare a consumului ?

28. Dar factorii psihologici principali ?

29. Care sunt factorii spirituali principali de influențare a consumului?

30. Dar biologici ?

TESTE GRILĂ (MODEL)

1. Sociologia economică este:
 - a) disciplină de graniță, situată între *economie* și *sociologie*, care studiază în ce măsură *economia* este influențată de faptele sociale umane, și reciproc;
 - b) modul în care *comportamentul* uman, individual și social, este determinat de principalele domenii ale vieții economice (*producție*, *circulație*, *repartiție* și *consum*);
 - c) disciplina care nu împrumută metode și tehnici de studiu, precum și concepte cheie din alte științe socio-umane: *economia*, *psihologia* și *sociologia*.
2. Pentru ca o disciplină să fie considerată științifică, trebuie îndeplinite, simultan, trei condiții:
 - a) să aibă obiect de studiu – în cazul nostru, obiectul de studiu al Sociologiei economice îl constituie activitatea economico-socială, modul în care economia influențează societatea, și reciproc;
 - b) nu este strict necesar să posede o metodologie proprie, adică un corpus de metode și tehnici, cu ajutorul cărora să măsoare și să cuantifice obiectul de studiu;
 - c) să existe mai multe cuvinte-cheie, noțiuni esențiale, concepte de lucru, cu care să opereze în cunoașterea obiectului său de studiu.
3. Fapt social:
 - a) nu este orice mod de a acționa, fixat sau nu, susceptibil de a exercita asupra individului o constrângere exterioară (Emile Durkheim);
 - b) poate fi considerat ca un lucru, este exterior conștiinței noastre;
 - c) are un efect coercitiv asupra omului.
4. Piramida trebuințelor, realizată de psihologul Abraham Maslow:
 - a) ierarhizează nevoile umane;
 - b) pune la bază trebuințele de confort social;
 - c) așază pe cea mai înaltă treaptă satisfacerea spiritului uman.
5. Ramurile sociologiei economice sunt:
 - a) *sociologia producției* – studiază comportamentul uman, relațiile dintre oameni și organizațiile formate de aceștia în cursul

- desfășurării producției de bunuri economice, având ca disciplină de sine stătătoare *sociologia muncii*;
- b) *sociologia schimbului și repartiției economice* – studiază comportamentele activităților de schimb, repartiție și circulație a bunurilor economice;
 - c) *sociologia timpului liber* – are în atenție studiul comportamentelor și aspirațiilor de consum de bunuri materiale și culturale și de servicii (comerciale, turistice, artistice etc.).
6. Relațiile dintre societate și economie se desfășoară pe 3 niveluri:
- a) macrosocial, în care sociologia economică studiază raporturile dintre tipul și structura societății și subsistemul său economic;
 - b) mezosocial, în care sunt studiate relațiile dintre diferitele componente ale societății: sectoare (economic, social, politic și cultural); instituții (stat, armată, biserică); grupuri (familia, grupurile profesionale, de societate etc.) și organizații (oficiale, neguvernamentale) și diviziunile corespunzătoare ale economiei (producție, repartiție, circulație și consum);
 - c) interinstituțional, nivel la care sociologia economică studiază comportamentele și valorile după care se ghidează membrii unei societăți într-o epocă dată, în raport cu sistemul economic respectiv, ce induce: comportamentul de capitalizare, economisire, cumpărare, raționalitatea muncii individuale, locul muncii și al consumului în viața individuală etc.
7. Sistemele teoretice din sociologia economică pot fi clasificate în:
- a) sisteme în care variabilele economice nu există și nu sunt generatoare de forme și relații sociale;
 - b) sisteme în care variabilele economice sunt independente, generatoare de forme și relații sociale;
 - c) sisteme în care variabilele economice sunt dependente.
8. În 1895, un psiholog francez clasic, Gustave Le Bon, pune bazele teoriei despre comportamentul social, în lucrarea sa:
- a) *Psihologia mulțimilor*;
 - b) *Psihologia socio-economică*, una din primele lucrări de psihologie socială;
 - c) una din cele două lucrări a fost tradusă abia după cca 100 de ani la noi.
9. Prima lucrare de psihologie economică, intitulată *Psychologie economique*, a apărut la Paris, în Editura Alcan, în două volume în:
- a) 1902; b) 1922; c) nici unul din ani nu este corect.

10. Prof. Pierre Louis Reynaud definea psihologia economică drept:
 - a) lipsa faptelor de conștiință care influențează comportamentul economic al oamenilor;
 - b) studiul economiei, abordată în ceea ce privește aspectul ei subiectiv;
 - c) problemele subiective puse de activitatea de creare a avuțiilor, utilizând conceptele și metodele psihologiei și ale economiei moderne, a căror sinteză o face, provocând, la nevoie, depășirea lor prin descoperirea unor noțiuni și metode originale.
11. Etnologia reprezintă:
 - a) sociologia altor culturi, adică modul de configurare a structurii sociale;
 - b) regulile de comportament social, modul de a produce și de a repartiza bunurile, obiceiurile, miturile, instituțiile sociale esențiale, structura puterii etc.;
 - c) psihologia aplicată popoarelor celor mai diverse de pe mapamond.
12. Știința economică este:
 - a) știința care studiază comportamentul uman ca o relație între țeluri și resursele rare, care au întrebuițări alternative;
 - b) știința administrării resurselor umane pure și rare;
 - c) disciplina al cărei scop este satisfacerea în cel mai înalt grad a nevoilor umane, printr-o gamă diversificată de bunuri economice.
13. Mercantilismul este:
 - a) un curent important al gândirii economice, a cărui paradigmă era reprezentată de bani;
 - b) considerarea pământului ca principal element economic, productiv;
 - c) politică economică și curent de gândire economică, apărute în Anglia, în secolul al XVI-lea.
14. Liberalii sunt primii gânditori care, de pe pozițiile științei economice:
 - a) au început să nege ordinea naturală existentă în societate,
 - b) au determinat obiectul științei economice – cercetarea cauzei avuției individuale și avuției popoarelor;
 - c) au descoperit și aplicat metoda concretizării în cercetările pe care le efectuau.
15. David Ricardo este primul gânditor care a prezentat cele trei clase ale societății:
 - a) proprietarul de pământ (care obține renta);
 - b) arendașul pământului (obține profitul);
 - c) proprietarul de mijloace de producție (obține salariul).

16. Cei mai cunoscuți socialiști utopici au fost:
 - a) Saint Simon și Pierre Proudhomme;
 - b) Charles Fourier și Robert Owen;
 - c) Thomas Robert Malthus și Friedrich List.
17. Teoria forțelor productive ale națiunii reprezintă:
 - a) „reacția chimică” a spiritualității europene la ideile economiei liberale vehiculate în epocă;
 - b) „reacția chimică” a spiritualității germane la ideile economiei liberale vehiculate în epocă;
 - c) accentul pus pe importanța specificului național în evoluția economică.
18. Cele trei mari cicluri capitaliste în concepția lui Joseph Alois Schumpeter sunt:
 - a) 1787-1842: caracterizat de producerea bumbacului, a oțelului și a mașinilor cu abur;
 - b) 1847-1897: căile ferate, forța aburului;
 - c) 1898-1937: electricitatea, chimia, automobilul.
19. Principalele lucrări ale lui J.M. Keynes au fost:
 - a) „Teoria matematică a avuției” (1883);
 - b) „Urmările economice ale păcii” (1919);
 - c) „Tratatul asupra banilor” (1930).
20. Teoria statului de drept concepe:
 - a) o ordine spontană sau catalactică, ce trebuie să acționeze într-un stat;
 - b) cunoașterea incompletă a evenimentelor în evoluție din societatea respectivă;
 - c) cunoașterea certă a evenimentelor în evoluție din societatea respectivă.
21. Sectoare economice și sociale – diviziunile cele mai importante ale activităților economice și sociale sunt:
 - a) *sectorul primitiv* – grupează activitățile legate de transformarea mediului specific omului;
 - b) *sectorul primar* – grupează activitățile legate de transformarea mediului natural, agricultura, pescuitul, activitățile forestiere; unii autori au inclus și activitățile extractive (mine), pe care alții le situează în sectorul secundar;
 - c) *sectorul secundar* – cuprinde activitățile industriale; se exclud adesea transporturile din acest sector, pentru a le include la servicii.

22. Sistemul economic și social cuprinde:
- un ansamblu coerent de instituții și mecanisme ale producției, consumului și repartiției, precum și un stil de viață, o interpretare generală tradusă în acțiuni ale vieții sociale, care se bazează pe o ierarhie determinată de valori;
 - modul de clasare a situațiilor, persoanelor, actelor și ideilor, de la cele mai apreciate din punct de vedere social, până la cele mai puțin apreciate;
 - un ansamblu coerent de instituții și mecanisme economice.
23. Comunicarea reprezintă:
- procesul stabilirii unei comuniuni sau identități de reflecții, idei, concepții între emițătorul mesajului și receptorul mesajului prin intermediul unui canal de comunicație;
 - un concept derivat din demografie, unde se utilizează în diferite accepțiuni;
 - procesul prin care individualitățile observă stimulii și reacționează în grade diferite la perceperea lor.
24. Teoria matricei psihosociale:
- poate constitui o încercare de explicare a fenomenului comunicării, pornind de la combinarea factorilor psihici (care țin de Eu-l individual) cu factori economici și sociali (care țin de mediul în care acesta își desfășoară activitatea);
 - semnifică faptul că pot comunica eficient, inclusiv pe probleme economice, două persoane ale căror matrici psihosociale sunt diferite, deci persoanele respective au fost condiționate de alți factori psihici decât cei economico-sociali;
 - reprezintă permanent matricea psihosocială proprie, contribuind în felul acesta la îmbunătățirea comunicării sale cu semenii.
25. Consumul reprezintă secvența:
- primă, ciclul fiind: consum, producție, circulație și repartiție;
 - ultimă, ciclul fiind: producție, circulație, repartiție și consum;
 - specifică fiecărei etape a ciclului de producție sus-amintit.
26. Darwinismul social a fost:
- un curent sociologic apărut în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, care încearcă să explice dezvoltarea socială și raporturile dintre oameni prin extinderea mecanică asupra vieții sociale a legilor biologice ale luptei pentru existență și ale selecției naturale;

- b) descoperit de Darwin în lumea plantelor și animalelor. Darwinismul social neagă legitatea obiectivă specifică a dezvoltării societății și încearcă, pe această bază, să prezinte capitalismul ca o orânduire conformă naturii și, prin urmare, veșnică;
 - c) curentul ce are ca scop îndreptarea relelor și îmbunătățirea societății omenești, desființarea acestora și întoarcerea la omul sălbatic sau la omul naturii.
27. Factorii sociali principali de influențare a consumului sunt:
- a) temperamentul și caracterul; b) numărul de membri ai familiei și numărul de copii; c) mediul de proveniență și modul de viață.
28. Factorii psihologici principali de influențare a consumului sunt:
- a) obiceiurile; b) afectivitatea; c) modul de viață.
29. Factorii spirituali principali de influențare a consumului sunt:
- a) nivelul gusturilor; b) tradițiile; c) nivelul sensibilităților.
30. Factorii biologici principali de influențare a consumului sunt:
- a) nivelul preferințelor și trebuințelor; b) rasa; c) mediul de proveniență.